

« فراسوی مدیریت »

سال سوم _ شماره ۱۲ _ بهار ۱۳۸۹

ص ص ۲۰۶ - ۱۸۳

بررسی رفتار اطلاع‌یابی هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی (منطقه دو)

داود شوق‌پور^۱

زهرا غلامی^۲

دکتر محمدرضا سلیمانی^۳

چکیده

هدف اصلی از انجام این تحقیق بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو می‌باشد، که وجوه خاص آن را مورد تأکید قرار می‌دهد. تعداد ۳۰۳۷ نفر جامعه آماری پژوهش تشکیل می‌داد که از بین ایشان، ۱۵۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب و با استفاده از پرسشنامه‌ای، اطلاعات لازم گردآوری و بر اساس آمار استنباطی به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شد. از نتایج این پژوهش که به روش پیمایشی انجام یافته می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

اکثراً، اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو به صورت حضوری از کتابخانه مربوطه استفاده می‌نمایند. تعداد اندکی از ایشان برای دستیابی به اطلاعات از اینترنت بهره‌مند میشوند. کتاب از جایگاه ویژه‌ای در بین منابع مورد استفاده ایشان برخوردار است.

واژه‌های کلیدی: دانشگاه‌های آزاد اسلامی، هیئت علمی، منطقه دو، رفتار اطلاع‌یابی

- عضو هیئت علمی گروه کتابداری دانشکده علوم انسانی و تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز (shogpour2007@yahoo.com)

- کارشناس کتابخانه مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند

مقدمه

انتشار انبوه منابع اطلاعاتی به اشکال مختلف در موضوعات متعدد روز به روز افزایش می یابد که انتخاب بهترین منبع از بین این همه منابع کاری بس دشوار محسوب می شود. دستیابی به اطلاعات و انتقال آن به دیگران موجب می شود در جامعه به رشد و شکوفایی علمی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی رسید. کسب اطلاعات در زمان مناسب می تواند از اتلاف وقت، سرمایه و انرژی جلوگیری کرده و باعث رشد و بالندگی فکر شود. اعضای هیئت علمی دانشگاه ها یکی از گروههایی هستند که بایستی به اطلاعات روز دنیا در زمینه تخصصی شان دسترسی کامل داشته باشند، چرا که هر روز با آموزش و پژوهش سروکار دارند. یکی از راه های دسترسی به اطلاعات لازم، مراجعه به مراکز اطلاع رسانی و کتابخانه می باشد. کتابخانه های دانشگاهی حجم عظیمی از اطلاعات را به اشکال مختلف گردآوری و در مجموعه، جهت استفاده مراجعین نگهداری می نمایند، معمولاً در دانشگاه ها، کتابخانه ها به صورت مرکزی، دانشکده ای و گروه آموزشی دایر شده و برای مراجعان خدمات ارائه می نمایند. اعضای هیئت علمی دانشگاه های آزاد اسلامی منطقه دو برای دسترسی به اطلاعات مورد نیاز خود به کتابخانه های دانشگاهی مراجعه می کنند و از منابع موجود به نحوی از انحا استفاده می نمایند. در تحقیق حاضر سعی بر این است که راه های دسترسی به اطلاعات ایشان بررسی شده و نحوه دستیابی به اطلاعات مورد کندوکاو قرار گیرد. با شناخت مجراهای دسترسی به اطلاعات، کتابداران می توانند به راحتی ارائه خدمات نموده تا کار این نهاد در اجتماع را تقویت نمایند.

بیان مسئله

با توجه به حجم فزاینده اطلاعات و تنوع آن روشهای مختلفی برای دستیابی سریعتر به اطلاعات وجود دارد که مساله مورد نظر این پژوهش یافتن این روشها و

کارایی هر کدام از آنهاست در این پژوهش سعی می‌شود تا چگونگی رفتار اطلاع‌یابی در جامعه مورد پژوهش بررسی شده و نقش عناصر زمینه ساز برای دستیابی به وضعیت مطلوب رفتار اطلاع‌یابی آنان روشن گردد در این راستا لازم است تا نیازمندی به اطلاعات علمی، منابع اطلاعاتی مورد نظر و موارد استفاده آنها، معجاری و الگوهای دستیابی به اطلاعات علمی و اولویت بندی آنها مورد بررسی قرار گیرد. اما حجم روز افزون انتشار اطلاعات در سطح بسیار وسیع و تعدد و تنوع مراکز و منابع اطلاعاتی فرایند اطلاع‌رسانی و دسترسی گروههای مختلف استفاده کننده اطلاعات را با مشکل جدی مواجه کرده است به طوری که در بسیاری از کشورها میان انتقال اطلاعات و امکان دسترسی به آن شکافی وجود دارد که اگر قرار باشد پیشرفت اقتصادی حاصل گردد باید از میان برداشته شود (آرتون، ۱۳۷۳، ۵). بنابراین فرایند جستجو و دستیابی اطلاعات لزوماً باید پیرو رفتار صحیح مناسب و نظام‌مند باشد و این مقوله در خصوص اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها بعنوان یکی از مهمترین گروههای تولید و مصرف کننده اطلاعات به مراتب از اهمیت بیشتر و حساس‌تری برخوردار است لذا سنجش رفتار اطلاع‌یابی این گروه از نظر نظام‌مندی و کفایت در استفاده از منابع و مراکز اطلاعاتی با توجه به نقش تعیین کننده‌ای که در کمیت و کیفیت فعالیتهای آموزشی و پژوهشی و همچنین نحوه ارائه خدمات کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی دارد. ضروری به نظر می‌رسد تحقیق حاضر در نظر دارد که با روشهایی که اعضای هیئت علمی دانشگاههای آزاد اسلامی منطقه ۲ جهت دستیابی به تازه‌های اطلاعات در زمینه نیازهای علمی و پژوهشی خود برگزیده‌اند آشنایی پیدا کرده و میزان استفاده از این روشها و رفتار اطلاع‌یابی آنان را مشخص نماید. امید است که نتایج حاصل از آن بتواند به ارائه الگوی مناسبی برای اصلاح رفتار اطلاع‌یابی جامعه مورد پژوهش، تسریع و تسهیل در امر اطلاع‌رسانی و بهینه‌سازی خدمات اطلاعاتی مراکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌ها کمک نماید.

اهمیت و ضرورت تحقیق

افزایش سریع حجم انتشارات و تنوع آن انتظارات استفاده‌کنندگان از کتابخانه‌ها، مسائل مختلفی که کتابداران کتابخانه در امر انتخاب و گردآوری منابع اطلاعاتی از نقطه نظر مالی، فضا، متخصصین و غیره با آنها مواجه هستند، در تعیین رفتار اطلاع‌یابی موثرند. نظرات اعضای هیئت علمی دانشگاه در روند انتخاب نوع منابع اطلاعاتی می‌تواند تأثیرگذار بوده و راه‌گشا باشد با انجام این تحقیق علاوه بر دستیابی به پاسخ برخی از پرسشهای مهم از دیدگاههای اعضای هیئت علمی دانشگاه نسبت به شکل و نوع منابع اطلاعاتی مورد توجه شان مطلع می‌شویم و با شناختی که از مراجعان روشهای اطلاع‌یابی و منابع مورد نیاز آنها بدست می‌آید از نتایج حاصله در برنامه ریزی‌های آتی می‌توان استفاده کرد با تصمیم‌گیری‌های درست از صرف بودجه‌های غیرضروری کاست و در رفع کاستی‌های احتمالی موجود، ارائه الگوی مناسب جهت خط مشی مجموعه سازی، بهبود مجراهای دستیابی به اطلاعات و در نهایت به ارتقاء سطح کیفی پژوهش و آموزش می‌توان کمک کرد.

اهداف تحقیق

هدف کلی: تعیین رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاههای آزاد اسلامی (منطقه ۲)

اهداف ویژه

- تعیین مجراها و روشهای دستیابی اعضای هیئت علمی به اطلاعات مورد نیاز.
- تعیین راههای مناسب برای دستیابی به منابع اطلاعاتی.
- تعیین انواع مدارک، منابع و مراکز اطلاعاتی مورد درخواست اعضاء هیئت علمی.
- تعیین اهداف و انگیزه‌های جستجوی اطلاعات اعضاء هیئت علمی مورد پژوهش.
- تعیین موانع و مشکلات اعضاء هیئت علمی در فرآیند دستیابی به اطلاعات.

مبانی نظری

رفتارهای آدمی از انگیزه‌ها و نیازهای خاص و در عین حال همگانی سرچشمه می‌گیرند. نیازهای اطلاعاتی ممکن است زاده انگیزه‌های انسانی، رشد جسمی و ذهنی، شرایط محیطی و تحصیلی باشند. نیاز اطلاعاتی مفهومی ذهنی و نسبی است که فقط در درون ذهن فرد تجربه می‌شود. این انگیزه خاص، نیازی را می‌آفریند که سرانجام به طرح یک پرسش یا مجموعه‌ای از پرسش‌ها از نظام اطلاع‌رسانی ختم می‌شود (داورپناه، ۱۳۸۱). کسانی که نیازهای اطلاعاتی‌شان برای آنان مشخص شده باشد برای استفاده از منابع اطلاعاتی، رفتارهایی را از خود بروز می‌دهند.

اطلاع‌یابی، یکی از بنیادی‌ترین فعالیت‌های انسان در فرایند گردآوری اطلاعات و تولید دانش است. «مارچونینی»^۱ فرایند اطلاع‌یابی را این‌چنین تعریف کرده است: فرایندی که در آن انسان با هدفی مشخص، متعهد به تغییر در وضعیت دانش خود می‌شود. به عقیده وی اصطلاح «اطلاع‌یابی» مناسب‌تر از عبارت «بازیابی اطلاعات» است، زیرا انسان مدار و نامحدودتر است و به جای تمرکز صرف روی نتیجه، بر فرایند کسب دانش تاکید دارد. اطلاع‌یابی در مفهوم سنتی، به فعالیت‌های بین‌تشخیص‌نیاز اطلاعاتی و به دست آوردن اطلاعات مربوط است. از نظر «پیسلی»^۲ سابقه، تجربه فرد، انگیزه، تشکیلات حرفه‌ای، نظام اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و سودمندی اقتصادی اطلاعات، مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر رفتار اطلاع‌یابی هستند. به نظر او رفتار اطلاع‌یابی به جنبه‌های کیفی بیشتر توجه دارد، بویژه آنکه عوامل زیربنایی روانشناختی و جامعه‌شناختی در آن نقش اساسی دارند.

^۱ - Marchionini(1995)

^۲ - Paisly(1968)

«اوزان یوکاک»^۱ دانش حاصل از مطالعه استفاده کننده را کمک بزرگی برای توسعه نظام های اطلاعاتی و خدمات اطلاع رسانی می داند. او نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاعاتی را دو مقوله مهم تحقیقاتی در مطالعه استفاده کننده، و این دو را مکمل یکدیگر می داند. از نظر وی نیاز و رفتار اطلاعاتی به دلیل عواملی چون محیط کاری، زمان، زمینه پژوهشی و تخصصی، در افراد مختلف متفاوت است. بنابراین اگر اطلاع رسانی از این نیاز و رفتار استفاده کنندگان مختلف آگاهی داشته باشند، می توانند بر آن اساس به ارائه خدمات متنوع در کتابخانه ها یا مراکز اطلاع رسانی بپردازند.

تعریف عملیاتی اجزای مسئله

۱. رفتار: رفتار با شیوه عمل و فرآیند گزینش منابع اطلاعاتی، فرآیند جستجو برای کسب اطلاعات، عوامل موثر بر روش اطلاع یابی (انگیزه ها، هدف ها، زمان صرف شده و کار اطلاع یابی) به شیوه غیرمستقیم و از طریق دیگران سر و کار دارد.
۲. اطلاع یابی: منظور از اطلاع یابی، فرآیند گردآوری و دریافت اطلاعات از راه های گوناگون است که می تواند شامل مواد منتشر شده یا منتشر نشده، ارتباط با همکاران، صاحب نظران و ... باشد.
۳. هیئت علمی: منظور کسانی هستند که به عنوان عضو هیئت علمی تمام وقت دانشگاه های آزاد اسلامی منطقه ۲ بوده و به همکاری مشغول می باشند.
۴. دانشگاه های آزاد اسلامی منطقه دو: منظور دانشگاه های آزاد اسلامی که در استانهای آذربایجان شرقی، غربی، اردبیل، زنجان مستقر می باشند، است

¹ - Ucak(1998)

الف. پیشینه تحقیق در ایران

- در سال ۱۳۷۸ مصیب سامانیان تحقیقی تحت عنوان «رفتار اطلاع‌یابی پزشکان شهرستان بجنورد» انجام داده که از نتایج آن می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
- ۱- پزشکان این شهر بیش‌تر وقت خود را صرف مشاوره و طبابت می‌کنند و کمتر به مطالعه می‌پردازند.
 - ۲- استفاده از متون پایه و استاندارد برای کسب اطلاع از نظر پزشکان این شهر در اولویت قرار دارد.
 - ۳- استفاده از مجلات پزشکی برای کسب اطلاع از نظر پزشکان این شهر در اولویت دوم قرار دارد.
 - ۴- اکثریت پزشکان این شهر از نحوه اطلاع‌یابی در این شهر ناراضی هستند.
- در سال ۱۳۸۲ تحقیقی تحت عنوان «رفتار اطلاع‌یابی متخصصان شاغل در ادارات شرکت ملی نفت مناطق نفت خیز جنوب- اهواز» توسط مرضیه بردستانی به انجام رسید. از نتایج حاصله آن به موارد زیر می‌توان اشاره کرد: جامعه مورد پژوهش استفاده نسبتاً مستمری از کتابخانه شرکت داشته و افراد وابستگی کاری زیادی با این کتابخانه دارد. از میان مجراهای رسمی، کتابخانه و اینترنت و در میان مجراهای غیررسمی، شرکت در همایش‌ها و مشاوره با همکاران در اولویت قرار دارند. کتاب‌ها و گزارش‌های فنی بیشترین استفاده را دارند.
- قاسمی (۱۳۸۱) با انجام تحقیقی با نام «بررسی رفتار اطلاع‌یابی پزشکان مسجد سلیمان» به نتایج زیر دست یافته است:
- ۱- بیشتر پزشکان کمبود وقت را مهمترین مشکل فردی و نبود شبکه‌ها و پایگاه‌های اطلاع‌رسانی را مهمترین مشکل غیرفردی خود یاد کرده‌اند.
 - ۲- در استفاده از نمایه‌ها و چکیده‌نامه‌های مهم پزشکی بیشترین و شناخته‌ترین منبع اطلاعاتی مدلاین و ناشناخته‌ترین منبع نمایه استنادی علوم است.

در تحقیق نورمحمدی (۱۳۸۰) تحت عنوان «بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در کسب اطلاعات» قوی‌ترین انگیزه برای جستجوی اطلاعات تدریس و به دنبال آن، انگیزه‌های روزآمد کردن اطلاعات و انتشار مطالب علمی قرار دارند. در مورد جستجوی منابع رسمی اطلاعات، اعضای هیئت علمی، کتاب در درجه اول اهمیت قرار دارد. و به دنبال آن، نشریات ادواری و مجموعه مقالات خارج از کشور به ترتیب در اهمیت بعدی قرار گرفته‌اند.

ب. پیشنهاد تحقیق در خارج از ایران

اتیک^۱ در سال ۱۹۹۹ تحقیقی را به انجام رسانید که از نتایج آن می‌توان به این نکته اشاره کرد که حقوقدانان باتجربه نیاز به کسب اطلاعات دارند و در حرفه‌های حقوقی استفاده از منابع چاپی بسیار زیاد است.

کومار (۱۳۷۴) مطالعه‌ای در زمینه رفتار اطلاع‌یابی جامعه شناسی «دانشجویان و استادان در مقاطع دکتری و فوق دکتری» دانشگاه دولتی هند انجام داده است که در آن با استفاده از پرسشنامه و مصاحبه آزاد داده‌هایی گردآوری کرده است. یکی از یافته‌های مهم بررسی وی این است که «جامعه‌شناسان از خدمات نمایه‌سازی و چکیده نویسی و نقد و بررسی مجلات چنانکه انتظار می‌رود استفاده نمی‌کنند» علاوه بر آن پژوهشگران برای یافتن اطلاعات با استادان راهنمایان، همکارانشان در سازمان مربوط و با صاحب‌نظران مطلع در رشته مشورت و گفتگو می‌کنند و نقش کتابداران در این مورد فرعی و حاشیه‌ای است.

پرسشهای اساسی

۱- به نظر اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی (منطقه دو) اهم منابع اطلاعاتی به لحاظ شکل و نوع کدامند؟

¹-otike (1999)

- ۲- اهم مجراهای دستیابی اعضای هیئت علمی دانشگاههای آزاد اسلامی (منطقه دو) کدامند؟
- ۳- مناسب‌ترین راه‌های دستیابی به منابع اطلاعاتی به نظر ایشان کدامند؟
- ۴- انگیزه و هدف اعضای هیئت علمی مورد نظر از جستجوی اطلاعات چیست؟
- ۵- موانع مشکلات اعضای هیئت علمی در دستیابی به اطلاع کدامند؟

روش و جامعه پژوهش

از آنجائیکه این تحقیق به بررسی وضعیت می‌پردازد، لذا روش پیمایشی از نوع توصیفی جهت انجام تحقیق و رسیدن به نتایج انتخاب گردیده است. اطلاعات لازم به وسیله پرسشنامه از تعدادی از اعضای هیئت علمی که به صورت تمام وقت در دانشگاههای آزاد اسلامی منطقه ۲ استخدام هستند و همکاری می‌نمایند، جمع‌آوری می‌شود. پرسشنامه به تعداد ۱۵۰ عدد در بین ایشان توزیع گردیده و ۱۴۵ نفر آن را تکمیل و عودت دادند. تجزیه و تحلیل داده‌ها بر روی ۱۴۵ مورد پرسشنامه تکمیل شده انجام گرفته و نتایج حاصله، به صورت جداول به‌مراه توضیحات لازم در بخش تجزیه و تحلیل یافته‌ها به صورت مفصل ارائه گردیده است.

ابزار گردآوری اطلاعات

برای گردآوری اطلاعات لازم، در جهت انجام پژوهش حاضر از ابزار پرسشنامه «محقق ساخت» استفاده گردیده است که در آن ۲۷ مورد سوال بسته طراحی و در اختیار جامعه آماری قرار گرفته شده است.

قبل از انجام تحقیق برای اطمینان از روایی ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه، اهداف و سوالات اساسی تحقیق را در اختیار ۴ نفر از متخصصان علم کتابداری و اطلاع‌رسانی قرار داده و پس از مشاوره و اصطلاحات لازم نسبت به روایی آن حصول اطمینان گردید. برای حصول از پایایی ابزار گردآوری اطلاعات قبل از انجام تحقیق ۳۰ مورد پرسشنامه در اختیار نمونه جامعه آماری قرار داده و

ضریب آلفای کرونباخ برابر ۰/۷ گردید. جالب اینکه پس از اجرای پرسشنامه در کل نمونه مجدداً آلفای کرونباخ محاسبه و عدد ۰/۹ بدست آمد که موید پایداری ابزار گردآوری اطلاعات می باشد.

شیوه نمونه گیری

با توجه به اینکه تعداد اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه های آزاد اسلامی منطقه دو ۳۰۳۷ نفر بوده و امکان جمع آوری اطلاعات لازم تحقیق، از همه افراد ممکن نبوده است لذا به صورت اتفاقی ۱۵۰ نفر از ایشان انتخاب و پرسشنامه تحقیق در بین شان توزیع گردید.

روش های تجزیه و تحلیل داده ها

برای تجزیه و تحلیل یافته ها از آمار استنباطی استفاده شده است. داده های اطلاعاتی از کل پاسخنامه های دریافتی، استنتاج و آمار و ارقام در جداول مربوطه نمایش داده شده اند که به همراه توضیحات لازم در بخش دیگر تحقیق به طور مفصل ارائه گردیده است.

تحلیل داده ها

از مجموع ۱۵۰ عدد پرسشنامه ارسالی به اعضای هیئت علمی تمام وقت، ۱۴۵ (۹۶/۷٪) پر شده، عودت داده شد. و تنها ۵ (۳/۳٪) نفر از اعضای هیئت علمی تمام از پاسخگویی به سوالات و متعاقباً ارسال آنها خودداری نمودند و اطلاعات جمع آوری شده از روی ۱۴۵ عدد پرسشنامه عودت داده شده به دست آمده است.

جدول شماره (۱) توزیع فراوانی پاسخگویان پرسشنامه ها

درصد	فراوانی	
۹۶/۷	۱۴۵	اعضای هیئت علمی که پاسخ گفته اند
۳/۳	۵	اعضای هیئت علمی که پاسخ نگفته اند
۱۰۰	۱۵۰	جمع

در مورد جنسیت پاسخگویان به پرسشنامه به این نکته باید اشاره شود که از بین ۱۴۵ نفر، ۱۱۸ نفر (۸۱/۴٪) مرد و ۲۷ نفر (۱۸/۶٪) زن بودند که مشخص می‌شود اکثر پاسخگویان به پرسشنامه از جنس مذکر می‌باشند.

جدول شماره (۲) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی منطقه دو بر حسب جنسیت، که به پرسشنامه پاسخ گفته‌اند.

جنس	فراوانی	درصد
زن	۲۷	۱۸/۶
مرد	۱۱۸	۸۱/۴
جمع	۱۴۵	۱۰۰

از مجموع پاسخگویان به پرسشنامه‌ها، ۲ نفر (۱/۴٪) مرتبه استادی، ۶ نفر (۴/۱٪) مرتبه دانشیاری، ۱۶ نفر (۱۱٪) مرتبه استاد یار، و ۱۲۱ نفر (۸۳/۵٪) مرتبه مربی را دارند. که مشخص می‌شود بیشترین پاسخگویان به پرسشنامه با مرتبه مربی بودند.

جدول شماره (۳) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی منطقه دو بر حسب مرتبه دانشگاهی، که به پرسشنامه پاسخ گفته‌اند.

رتبه دانشگاهی	فراوانی	درصد
استاد	۲	۱/۴
دانشیار	۶	۴/۱
استادیار	۱۶	۱۱
مربی	۱۲۱	۸۳/۵
جمع	۱۴۵	۱۰۰

از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو در مورد نحوه استفاده از کتابخانه‌های دانشگاه خود سوال شده بود که در پاسخ آن، ۴ نفر (۲/۸٪) از طریق اینترنت و وب سایت کتابخانه، ۱۰۴ نفر (۷۱/۷٪) بصورت حضوری در

کتابخانه، و نیز ۲۸ نفر (۱۹/۳٪) هم از طریق اینترنت و هم بواسطه حضور در کتابخانه از کتابخانه‌های دانشگاهی استفاده می‌نمایند. ضمناً ۹ نفر (۶/۲٪) نیز به این سوال جواب ندادند.

جدول شماره (۵) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو

بر حسب نحوه استفاده از کتابخانه‌های دانشگاه

درصد	فراوانی	نحوه استفاده
۲/۸	۴	از طریق اینترنت و وب سایت کتابخانه
۷۱/۷	۱۰۴	به صورت حضور در کتابخانه
۱۹/۳	۲۸	هم از طریق اینترنت و هم حضور در کتابخانه
۶/۲	۹	بی‌پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

هدف استفاده از کتابخانه از طرف اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو این چنین مشخص گردید که: ۵۹ نفر (۴۰/۷٪) برای امانت گرفتن کتاب، ۴۱ نفر (۲۸/۳٪) برای مطالعه نشریات ادواری، ۱۲ نفر (۸/۳٪) برای تهیه کپی از منابع اطلاعاتی، ۱۹ نفر (۱۳/۱٪) برای استفاده از منابع مرجع، ۸ نفر (۵/۵٪) برای مطالعه پایان‌نامه‌ها، ۲ نفر (۱/۴٪) برای استفاده از امکانات اینترنت به کتابخانه مراجعه می‌نمایند ضمناً ۴ نفر (۲/۷٪) به این سوال پاسخ نگفتند.

جدول شماره (۶) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو

بر حسب هدف از مراجعه به کتابخانه‌ها

درصد	فراوانی	هدف از استفاده از کتابخانه
۴۰/۷	۵۹	برای امانت گرفتن کتاب
۲۸/۳	۴۱	برای مطالعه نشریات ادواری
۸/۳	۱۲	برای تهیه فتوکپی از منابع اطلاعاتی
۱۳/۱	۱۹	برای استفاده از منابع مرجع
۵/۵	۸	برای مطالعه پایان‌نامه‌ها
۱/۴	۲	برای استفاده از امکانات اینترنت
۲/۷	۴	بی‌پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو چه مواقعی به اطلاعات نیاز پیدا می‌کنند؟ در پاسخ آمده که: ۲۱ نفر (۱۴/۵٪) آمادگی برای تدریس، ۱۵ نفر (۱۰/۳٪) فعالیتهای مربوط به پایان‌نامه، ۵۱ نفر (۳۵/۲٪) موقعی که در مورد موضوع جدیدی پژوهش انجام می‌دهم، ۵۰ نفر (۳۴/۵٪) وقتی که مقاله یا کتابی را تألیف می‌کنم را عنوان کردند. ۸ نفر (۵/۵٪) نیز از ارائه جواب به این سؤال امتناع ورزیدند.

جدول شماره (۷) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو

برحسب مواقع نیاز به اطلاعات

مواقع نیاز به اطلاعات	فراوانی	درصد
آمادگی برای تدریس	۲۱	۱۴/۵
فعالتهای مربوط به پایان‌نامه	۱۵	۱۰/۳
موقعی که در مورد موضوع جدیدی پژوهش انجام می‌دهم	۵۱	۳۵/۲
وقتی که مقاله یا کتابی را تألیف می‌کنم	۵۰	۳۴/۵
بی‌پاسخ	۸	۵/۵
جمع	۱۴۵	۱۰۰

از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو در خصوص شکل منابع الکترونیکی مورد استفاده، سوال مطرح شده بود که ایشان به قرار زیر پاسخ گفتند. ۱۹ نفر (۱۳/۱٪) از کتاب الکترونیکی، ۳۸ نفر (۲۶/۲٪) از مجله الکترونیکی، ۲۵ نفر (۱۷/۲٪) از پایان‌نامه الکترونیکی، ۱۱ نفر (۷/۶٪) از چکیده نامه و نمایه نامه الکترونیکی، ۱۰ نفر (۶/۹٪) از متن الکترونیکی گردهمایی‌ها و سمینارها، ۲ نفر (۱/۴٪) از ثبت اختراعات الکترونیکی، ۴ نفر (۲/۸٪) از گزارشات الکترونیکی، ۹ نفر (۶/۲٪)، از استانداردهای الکترونیکی، ۶ نفر (۴/۱٪) از روزنامه الکترونیکی استفاده می‌نمایند. ۲۱ نفر (۱۴/۵٪) نیز به این سوال پاسخی نگفته بودند.

جدول شماره (۸) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو

برحسب شکل منابع الکترونیکی مورد استفاده

درصد	فراوانی	نوع منبع الکترونیکی
۱۳/۱	۱۹	کتاب الکترونیکی
۲۶/۲	۳۸	مجله الکترونیکی
۱۷/۲	۲۵	پایان‌نامه الکترونیکی
۷/۶	۱۱	چکیده نامه و نمایه نامه الکترونیکی
۶/۹	۱۰	متن الکترونیکی گردهمایی‌ها، سمینارها
۱/۴	۲	ثبت اختراعات الکترونیکی
۲/۸	۴	گزارشات الکترونیکی
۶/۲	۹	استانداردهای الکترونیکی
۴/۱	۶	روزنامه الکترونیکی
۱۴/۵	۲۱	بی پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

انواع منابع چاپی مورد استفاده اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی

منطقه دو عبارتند از: ۶۲ نفر (۴۲/۷٪) کتاب، ۲۸ نفر (۱۹/۳٪) مجله و روزنامه، ۱۹ نفر (۱۳/۱٪) پایان‌نامه، ۱۱ نفر (۷/۶٪) چکیده نامه، نمایه نامه و گزارش، ۱۰ نفر (۶/۹٪) متن گردهمایی‌ها، ۴ نفر (۲/۸٪) ثبت اختراعات و استانداردها را علامت زدند. ضمناً، ۱۱ نفر (۷/۶٪) نیز به این سوال پاسخی ندادند.

جدول شماره (۹) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو

برحسب نوع منبع چاپی مورد استفاده ایشان

درصد	فراوانی	نوع منبع چاپی
۴۲/۷	۶۲	کتاب
۱۹/۳	۲۸	مجله و روزنامه
۱۳/۱	۱۹	پایان‌نامه
۷/۶	۱۱	چکیده نامه و نمایه نامه و گزارش
۶/۹	۱۰	متن گردهمایی‌ها
۲/۸	۴	ثبت اختراعات و استانداردها
۷/۶	۱۱	بی پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

در پاسخ به ارجعیت منبع مرجع مورد استفاده اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو، ۳۱ نفر (۲۱/۴٪) دایره المعارف‌ها، ۳۸ نفر (۲۶/۲٪) واژه-نامه‌ها، ۱۷ نفر (۱۱/۷٪) چکیده‌نامه‌ها و نمایه‌ها، ۷ نفر (۴/۸٪) کتابشناسی‌ها، ۴ نفر (۲/۸٪) زندگینامه‌ها، ۳۰ نفر (۲۰/۷٪) کتابهای دستی، ۶ نفر (۴/۱٪) سالنامه‌ها، ۳ نفر (۲/۱٪) راهنماها و ۱ نفر (۰/۷٪) نقشه و اطلسها را به عنوان ارجع‌ترین منبع مرجع مورد استفاده مد نظر قرار می‌دهند. ۸ نفر (۵/۵٪) نیز به این سوال پاسخ نگفتند.

جدول شماره (۱۰) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو

بر حسب ارجعیت منابع مرجع مورد استفاده

نوع منبع مرجع	فراوانی	درصد
دایره المعارفها	۳۱	۲۱/۴
واژه‌نامه‌ها	۳۸	۲۶/۲
چکیده نامه و نمایه نامه	۱۷	۱۱/۷
کتابشناسیها	۷	۴/۸
زندگینامه‌ها	۴	۲/۸
کتابهای دستی	۳۰	۲۰/۷
سالنامه‌ها	۶	۴/۱
راهنماها	۳	۲/۱
نقشه‌ها و اطلسها	۱	۰/۷
بی‌پاسخ	۸	۵/۵
جمع	۱۴۵	۱۰۰

اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو در مواقعی که نیاز به اطلاعات پیدا کردند، اقدامشان چیست؟ ۴۳ نفر (۲۹/۷٪) مراجعه به منابع شخصی، ۶ نفر (۴/۱٪) مراجعه به منابع موجود در کتابخانه گروه، ۴ نفر (۲/۸٪) مشاوره با همکاران در گروه، ۲ نفر (۱/۴٪) مشاوره با همکاران خارج از گروه، ۶ نفر (۴/۱٪) مطالعه متن گردهمائی‌های مربوط به موضوع، ۴۵ نفر (۳۱٪) استفاده از منابع کتابخانه مرکزی یا دانشکده، ۲۵ نفر (۱۷/۲٪) استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی

را جزو اولویت‌های مهم خود در تأمین نیازهای اطلاعاتی دانسته‌اند. ضمناً ۱۴ نفر (۹/۷٪) به این سوال پاسخی نداده‌اند.

جدول شماره (۱۱) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو

برحسب کسب اطلاعات از مراکز و کتابخانه‌ها

درصد	فراوانی	نوع منبع مرجع
۲۹/۷	۴۳	منابع شخصی
۴/۱	۶	منابع موجود در کتابخانه گروه
۲/۸	۴	مشاوره با همکاران گروه
۱/۴	۲	مشاوره با همکاران خارج از گروه
۴/۱	۶	استفاده از متن گرد همایی‌های مربوط به موضوع
۳۱	۴۵	استفاده از منابع کتابخانه مرکزی یا دانشکده
۱۷/۲	۲۵	استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی
۵/۵	۸	بی‌پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

اگر در زمینه فعالیت خود با مشکلی مواجه شدید، اطلاعات لازم را برای رفع این مشکل از کجا بازبینی می‌کنید؟ اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو نظرات متفاوتی را به شرح زیر داشتند. ۷ نفر (۴/۸٪) با یکی از همکاران صاحب نظر مشاوره می‌کنم، ۷۵ نفر (۵۱/۷٪) به منابع اطلاعاتی چاپی مربوط به موضوع خود مراجعه می‌کنم، ۴۱ نفر (۲۸/۳٪) به منابع اطلاعاتی الکترونیکی مربوط به موضوع خود مراجعه می‌کنم. ضمناً ۲۲ نفر (۱۵/۲٪) به این سوال پاسخ ندادند.

جدول شماره (۱۲) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو

برحسب راه‌های بازبینی اطلاعات مورد نیاز در هنگام بروز مشکل

درصد	فراوانی	راه رفع مشکل
۴/۸	۷	با یکی از همکاران صاحب نظر مشاوره می‌کنم
۵۱/۷	۷۵	به منابع اطلاعاتی چاپی مربوط به موضوع خود مراجعه می‌کنم
۲۸/۳	۴۱	به منابع اطلاعاتی الکترونیکی مربوط به موضوع خود مراجعه می‌کنم
۱۵/۲	۲۲	بی‌پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

از نظر اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو، خصوصیت مهم در جستجوی منابع اطلاعاتی بدین ترتیب می‌باشد: ۲۳ نفر (۱۵/۹٪) اصل بودن منبع اطلاعاتی، ۳۱ نفر (۲۱/۴٪) روز آمد بودن منبع اطلاعاتی، ۲۵ نفر (۱۷/۲٪) دسترسی راحت به منبع اطلاعاتی، ۱۸ نفر (۱۲/۴٪) زبان منبع اطلاعاتی، ۲۰ نفر (۱۳/۸٪) شکل منبع اطلاعاتی، ۱۶ نفر (۱۱٪) مشهور بودن نویسنده و ناشر منبع اطلاعاتی را عنوان نمودند. ۱۲ نفر (۸/۳٪) از ایشان نیز به این سوال پاسخ ارائه نکردند.

جدول شماره (۱۳) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو

برحسب خصوصیت بارز منبع اطلاعاتی در هنگام جستجو

درصد	فراوانی	خصوصیت بارز منبع اطلاعاتی
۱۵/۹	۲۳	اصل بودن منبع اطلاعاتی
۲۱/۴	۳۱	روز آمدن منبع اطلاعاتی
۱۷/۲	۲۵	دسترسی راحت به منبع اطلاعاتی
۱۲/۴	۱۸	زبان منبع اطلاعاتی
۱۳/۸	۲۰	شکل منبع اطلاعاتی (چاپی و الکترونیکی)
۱۱	۱۶	مشهور بودن نویسنده و ناشر منبع اطلاعاتی
۸/۳	۱۲	بی‌پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو در مورد روش بازیابی منابع اطلاعاتی به شرح زیر اظهار نظر نمودند: ۳۰ نفر (۲۰/۷٪) جستجو و بازیابی را خودم انجام می‌دهم، ۹۴ نفر (۶۴/۸٪) از کتابدار یاری می‌طلبم، ۱۰ نفر (۶/۹٪) از کسی کارآموده یاری می‌طلبم. ۱۱ نفر (۷/۶٪) نیز از پاسخگویی به این سوال امتناع ورزید.

جدول شماره (۱۴) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه‌های آزاد

اسلامی منطقه دو برحسب روش بازیابی منابع اطلاعاتی

درصد	فراوانی	روش بازیابی منابع اطلاعاتی
۲۰/۷	۳۰	جستجو بازیابی را خودم انجام می‌دهم
۶۴/۸	۹۴	از کتابدار یاری می‌طلبم
۶/۹	۱۰	از کسی کارآموده یاری می‌طلبم
۷/۶	۱۱	بی‌پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

۷ نفر (۴/۸٪) از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو، وقتی که شروع به بازیابی اطلاعات می‌کنند، ابتدا کتابنامه کتابهای مربوط به موضوع مورد نظر را بررسی می‌کنند، ۶ نفر (۴/۱٪) منابع مقالات مربوط به موضوع مورد نظر را بررسی می‌نمایند. ۱۱ نفر (۷/۶٪) کتابنامه‌ها، نمایه نامه‌ها و چکیده نامه‌ها را بررسی می‌کنند، ۵۶ نفر (۳۸/۶٪) در بانکهای اطلاعاتی به بازیابی اطلاعات می‌پردازند، ۶۰ نفر (۴۱/۴٪) فهرست کتابخانه‌ها را برای بازیابی اطلاعات مورد استفاده قرار می‌دهند. لازم به یادآوری است که ۵ نفر (۳/۵٪) این سوال را بی‌پاسخ گذاشتند.

جدول شماره (۱۵) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه‌های آزاد

اسلامی منطقه دو برحسب نحوه بازیابی در متن منابع اطلاعاتی

درصد	فراوانی	نحوه بازیابی در متن منابع اطلاعاتی
۴/۸	۷	کتابنامه کتابهای مربوط به موضوع مورد نظر را بررسی می‌کنم
۴/۱	۶	منابع مقالات مربوط به موضوع مورد نظر را بررسی می‌کنم
۷/۶	۱۱	کتابنامه‌ها، نمایه نامه‌ها و چکیده نامه‌ها را بررسی می‌کنم
۳۸/۶	۵۶	در بانکهای اطلاعاتی به بازیابی اطلاعات می‌پردازم
۴۱/۴	۶۰	از فهرست کتابخانه‌ها برای بازیابی اطلاعات استفاده می‌کنم
۳/۵	۵	بی‌پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو در مورد اینکه هنگام استفاده از نشریات ادواری به کدام ویژگی‌ها توجه می‌نمایند، سوال شده بود که ایشان به شرح زیر پاسخ ارائه دادند: ۲۷ نفر (۱۸/۶٪) روزآمد بودن آن، ۶ نفر (۴/۱٪) معتبر بودن سازمانی که نشریه را منتشر می‌کند، ۵۶ نفر (۳۸/۷٪) مرتبط با موضوع مورد مطالعه باشد، ۴۱ نفر (۲۸/۳٪) قابل دسترس بودن آن، ۷ نفر (۴/۸٪) قرار گرفتن مشخصات مقالات آن در نشریات ارجاعی، ۸ نفر (۵/۵٪) قرار داشتن آن در لیست آی اس آی (ISI).

جدول شماره (۱۶) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو برحسب توجه به ویژگیهای نشریات ادواری در هنگام استفاده

درصد	فراوانی	نوع ویژگی
۱۸/۶	۲۷	روز آمدن آن
۴/۱	۶	معتبر بودن سازمانی که نشریه را منتشر می‌کند
۳۸/۷	۵۶	مرتبط با موضوع مورد مطالعه باشد
۲۸/۳	۴۱	قابل دسترس بودن آن
۴/۸	۷	قرار گرفتن مشخصات مقالات آن در نشریات ارجاعی
۵/۵	۸	قرار داشتن آن در لیست آی اس آی (ISI)
۱۰۰	۱۴۵	جمع

اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو، راه‌های روزآمد نگهداشتن اطلاعات خود را این چنین عملی می‌کنند: ۲۱ نفر (۱۴/۵٪) با همکاران هم شغل خود به تبادل اطلاعات می‌پردازم، ۱۶ نفر (۱۱٪) با متخصصین موضوع مورد نظر ملاقات می‌کنم، ۲۰ نفر (۱۳/۸٪) گردهمایی‌های علمی موضوع مورد نظر را مطالعه می‌کنم، ۹ نفر (۶/۲٪) نمایه‌نامه‌ها، چکیده‌نامه‌های چاپی را مورد بررسی قرار می‌دهم، ۲۱ نفر (۱۴/۵٪) به بازیابی اطلاعات از شبکه اطلاعاتی اقدام می‌کنم، ۱۶ نفر (۱۱٪) فهرست ناشرین را بررسی می‌کنم، ۴۲ نفر (۲۹٪) از اینترنت و منابع الکترونیکی استفاده می‌کنم.

جدول شماره (۱۷) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو بر حسب فعالیتهای مربوط به روز آمد نگهداشتن اطلاعات

درصد	فراوانی	نوع فعالیت جهت روز آمد نگهداشتن اطلاعات
۱۴/۵	۲۱	با همکاران هم شغل خود به تبادل اطلاعات می‌پردازم
۱۱	۱۶	با متخصصین موضوع مورد نظر ملاقات می‌کنم
۱۳/۸	۲۰	گردهمایی‌های علمی موضوع مورد نظر را مطالعه می‌کنم
۶/۲	۹	نمایه‌نامه‌ها و چکیده‌نامه‌های چاپی را مورد بررسی قرار می‌دهم
۱۴/۵	۲۱	به بازیابی اطلاعات از شبکه اطلاعاتی اقدام می‌کنم
۱۱	۱۶	فهرست ناشرین را بررسی می‌کنم
۲۹	۴۲	از اینترنت و منابع الکترونیکی استفاده می‌کنم
۱۰۰	۱۴۵	جمع

به نظر ۴۱ نفر (۲۸/۳٪) از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو در موقع بازیابی اطلاعات، زبان خارجی به عنوان مانع می‌باشد، در حالیکه از نظر ۷۳ نفر (۵۰/۳٪) از ایشان زبان خارجی مانعی محسوب نمی‌شود. ضمناً ۳۱ نفر (۲۱/۴٪) به این سوال پاسخی ارائه ننموده‌اند.

جدول شماره (۱۸) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو بر حسب مانع بودن زبان خارجی در موقع بازیابی اطلاعات

درصد	فراوانی	پاسخ
۲۸/۳	۴۱	بلی
۵۰/۳	۷۳	خیر
۲۱/۴	۳۱	بی‌پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

در موقع بازیابی اطلاعات ۶۱ نفر (۴۲/۱٪) از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو ترجیح می‌دهند که اطلاعات به زبان فارسی باشد، ۱۹ نفر (۱۳/۱٪) دوست دارند که به زبان خارجی بوده و ۳۰ نفر (۲۰/۷٪) ترجیح می‌دهند که اطلاعات به زبان فارسی ترجمه شده باشد، به نظر ۱۷ نفر (۱۱/۷٪) از ایشان زبان

منبع اطلاعاتی تأثیری در بازیابی اطلاعات ندارد. نیز ۱۸ نفر (۱۲/۴٪) به سوال مزبور پاسخ نگفتند.

جدول شماره (۱۹) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو برحسب علاقه‌مندی ایشان به زبان منابع اطلاعات

درصد	فراوانی	زبان منابع اطلاعاتی
۴۲/۱	۶۱	ترجیح می‌دهم که اطلاعات به زبان فارسی باشد
۱۳/۱	۱۹	ترجیح می‌دهم که به زبان خارجی باشد
۲۰/۷	۳۰	ترجیح می‌دهم اطلاعات به زبان فارسی ترجمه شده باشد
۱۱/۷	۱۷	زبان منبع اطلاعات مرا متأثر نمی‌سازد
۱۲/۴	۱۸	بی‌پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

۲۱ نفر (۱۴/۵٪) از اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو، نبود اطلاع کافی از پیشرفتهای حاصله در زمینه موضوع مورد فعالیت، ۲۷ نفر (۱۸/۶٪) نبود منبع مورد نظر در کتابخانه‌های دانشگاه، ۴۱ نفر (۲۸/۳٪) مشکل زبان خارجی، ۴۲ نفر (۲۹/۵٪) فقدان مهارت لازم برای استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی را به عنوان سختی‌هایی که در فرایند دسترسی به اطلاعات متحمل می‌شوند، مطرح کردند. در ضمن ۱۴ نفر (۹/۶٪) این سوال را بی‌پاسخ گذاشتند.

جدول شماره (۲۰) توزیع فراوانی اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو برحسب انواع سختی‌هایی موجود در دسترسی به اطلاعات

درصد	فراوانی	نوع سختی در دسترسی به اطلاعات
۱۴/۵	۲۱	نبود اطلاع کافی از پیشرفتهای حاصله در زمینه موضوع مورد فعالیت
۱۸/۶	۲۷	نبود منبع مورد نظر در کتابخانه‌های دانشگاه
۲۸/۳	۴۱	مشکل زبان خارجی
۲۹	۴۲	فقدان مهارت لازم برای استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی
۹/۶	۱۴	بی‌پاسخ
۱۰۰	۱۴۵	جمع

بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق با به دست آوردن اطلاعات لازم، رفتار اطلاع یابی اعضای هیئت علمی دانشگاه های آزاد اسلامی منطقه دو، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. اکثر اعضای هیئت علمی دانشگاه های آزاد اسلامی منطقه دو مرد بوده و از نظر مرتبه علمی دانشگاهی، بیشتر ایشان، رتبه مربی را دارا هستند. از نظر سنی، بیشتر در سنین میانسالی (۴۱-۵۰) قرار دارند. برای استفاده از منابع کتابخانه ها، بیشتر به صورت حضوری جهت گرفتن امانت کتاب، حداقل هفته ای یکبار به کتابخانه های دانشگاهی مراجعه می نمایند. تعداد کمتری از اعضای هیئت علمی، تنها بخاطر استفاده از اینترنت به کتابخانه های دانشگاهی رجوع می نمایند.

از آنجائیکه انجام کارهای پژوهشی در کنار فعالیتهای آموزشی از اهمیت زیادی برخوردار می باشد، لذا بیشتر اعضای هیئت علمی دانشگاه های آزاد اسلامی منطقه دو، موافقی به کتابخانه های دانشگاهی مراجعه می نمایند که در مورد موضوع جدید پژوهشی اقدام به تحقیق و پژوهش می نمایند. منابع چاپی بیشتر از منابع الکترونیکی توجه اعضای هیئت علمی دانشگاه های آزاد اسلامی منطقه دو را به خود جلب کرده و از آنها بیشتر بهره مند می شوند که در این بین، کتاب نسبت به اشکال دیگر منابع چاپی در درجه اول اهمیت قرار دارد. همچنین در بین منابع مرجع، بیشترین استفاده بوسیله ایشان از واژه نامه های مختلف صورت می پذیرد. معمولاً نشریات دارای اطلاعات علمی قابل اعتنائی است که بیشتر اعضای هیئت علمی دانشگاه های آزاد اسلامی منطقه دو از نشریاتی که مطالب مرتبط با موضوع مورد علاقه و مورد مطالعه ایشان است، استفاده می نمایند. در بین منابع اطلاعاتی الکترونیکی، مجلات، حائز اهمیت زیادی بوده و بیشتر از آنها بهره مند می شوند. با اینکه اعضای هیئت علمی دانشگاه های آزاد اسلامی منطقه دو در بازیابی و استفاده از اطلاعات به زبان خارجی چندان مشکلی ندارند، ولی بیشتر ایشان تمایل

دارند که مطالب علمی مورد مطالعه خود را به زبان فارسی جستجو کرده و به دست آورند.

وجود فهرستهای مختلف در کتابخانه، برای جستجوی منابع اطلاعاتی مورد نیاز، از ضروریات بشمار می‌رود که بیشتر اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو با شناختی که نسبت به آن دارند برای بازیابی منابع اطلاعاتی خود از آن بهره می‌گیرند و در کنار آن جهت دسترسی به منابع اطلاعاتی از تجربیات و راهنمایی‌های کتابداران معرب کتابخانه‌های دانشگاهی نیز استفاده می‌نمایند. با توجه به اینکه استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی نیازمند داشتن مهارت‌های مربوطه می‌باشد، تعدادی از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو عمده مشکل خود را در دسترسی به چنین منابع اطلاعاتی، فقدان مهارت لازم برای استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی می‌دانند.

پیشهادات

۱. تجهیز کتابخانه‌های دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو به امکانات مناسب و منابع جدید و به روز (با توجه به داده‌های موجود در جدول شماره ۱۱ و ۱۳)
۲. ایجاد و تقویت امکانات استفاده اینترنتی از منابع کتابخانه‌ها تا از اتلاف وقت، سرمایه و انرژی جلوگیری شود (با توجه به داده‌های موجود در جدول شماره ۵ و ۶)
۳. بکارگیری ساز و کارهای تشویقی برای اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو در جهت استفاده از کتابخانه‌های مربوطه (با توجه به داده‌های موجود در جدول شماره ۱۱)
۴. برگزاری دوره‌های کوتاه مدت آموزش استفاده از کتابخانه و منابع آن (به صورت دستی و مکانیزه) برای اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه دو (با توجه به داده‌های موجود در جدول شماره ۱۴)
۵. برگزاری کلاسهای آموزش و تقویت زبان خارجی برای اعضای هیئت علمی تمام وقت دانشگاه‌های آزاد اسلامی منطقه ۲ (با توجه به داده‌های جدول شماره ۱۸ و ۱۹)

**Investigating the Behavior of Information Seeking among
the Full-time Members of the Academic Staff of Islamic
Azad Universities, Region 2**

Davood Shogpour
Zahra Gholami
Mohammad Reza Soleymani (Ph.D.)

Abstract

The main purpose of this study is to review the behavior of information seeking among the full-time professors of Islamic Azad Universities of Region 2, with an emphasis on the specific aspects. The statistical population consisted of 3037 people, from among whom 150 people were randomly selected, and by using a questionnaire, the necessary data were collected and analyzed based on inferential statistics. The results of the survey analysis showed the following points:

Most of the time, the full-time academic staff members of Region 2 Islamic Azad Universities refer to the relevant library in person. A few of them use internet to obtain information. Books have a special place among the resources used by them.

Key Words:

Islamic Azad Universities, Academic staff members, Region 2, Information seeking behavior

منابع

- آرتون، پاولین (۱۳۷۳)، « مبانی نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی»، گروه مترجمان. - تهران: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مرکز اطلاعات مدارک علمی ایران.
- بردستانی، مرضیه «رفتار اطلاع‌یابی متخصصان شاغل در ادارات شرکت ملی نفت مناطق نفت خیز جنوب- اهواز» فصلنامه کتاب ش. ۵۷ (بهار ۱۳۸۳) ۹۷-۱۰۷
- داورپناه، محمدرضا (۱۳۸۱)، جستجوی اطلاعات علمی و پژوهشی در منابع چاپی و الکترونیکی. تهران: دبیزش.
- دیانی، محمدحسین (۱۳۸۴)، «روشهای تحقیق در کتابداری»- مشهد: کتابخانه رایانه‌ای.
- قاسمی، مژگان «بررسی رفتار اطلاع‌یابی پزشکان مسجد سلیمان» فصلنامه کتاب ش. ۵۴ (تابستان ۱۳۸۲) ۱۳-۲۲
- کریشن، کومار (۱۳۷۴)، «روشهای پژوهش در کتابداری و اطلاع‌رسانی» ، ترجمه فاطمه رها دوست، فریبرز خسروی، مقدمه عباس حری- تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
- نور محمدی، حمزه علی «بررسی رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی دانشگاه شاهد در کسب اطلاعات» دانشور سال نهم ش. ۳۶ (دی ماه ۱۳۸۰) ۱۴۹-۱۵۳.
- واگان، لیون (۱۳۸۴)، «روشهای آماری برای متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی: رویکرد کاربردی و ساده برای درک استفاده و تفسیر آمار» ، ترجمه محمدرضا قانع، کیوان کوشا؛ ویراستار: حمیدرضا حسن آبادی. - تهران: چاپار.
- Marchionini, Gary. (1995), Information Seeking in Electronic Environments. London: Cambridge University Press.
- Otake, j. (the information needs seeking habits of lawyers in England: A pilot study) the International Information and library Review, vol.31 No.1 (1999); 19-39.
- Paisley, W.J. (1968),"Information Needs and Uses". Annual Review of Information Science and Technology. Washington: American Society for Information Science.
- Ucak, ozan, N. (1998), Information seeking and Information Behavior of at a Turkish University. [Onion]